

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות ה.

ריוני ומיעוטי. וריצה הכל ומיעט סס הכי מפרש לה בקדושים [כא]:
והכל. גני פדיון הנז להכי דריש ליה כריבוי ומיעוטי משום דלזין
 הפרט זין שני כללות: **דפתח דבי רבי ישמעאל.** צאלו טרפיות
 [חולין פו.] דליכא תנא דדריש את זה תאלכו מכל אשר צמים כלל צימים
 ועלתה פרת דבי רבי ישמעאל ואמר
 צמים צמים סמוכין זה לזה ואח"כ
 כתיב צימים וצמחלים הלכך אין זה
 כלל ופרט אלא הטילה צימים
 לדרשו כריבוי ומיעוטי: **ורבנן.**
 דפליגי עליה דרבי ודרשי ליה בכלל
 ופרט צבירה להו כדלמרי במערבא:
אין האיש מנוקה מעון. שצ"ע עליה
 אחר שנסתמה ידועה ציט רבו.
 שלמד צבית רבו שהנוגע צנומאה
 טומא * והוא ידע שהרגיש כשנגע
 אבל לא התכוון לשום על לבו
 שנטמא * (צנומאה כשנוגע ציט)
 שמה ידועה: **ד' צפנים.** דעם הצבית
 הכנסה לטורי והכנסה דעצל הצבית
 וז' לפטור כשזה עוקר וזה מניח
 דכתיב * בעשומה העושה את כולה
 (שבת 97 ג.) **דעיקר שבת.** שעיקר
 מסכת צאיסורי שבת: **אבות.** יציאות
 שהן מן המורה: **סולדות.** הכנסות
 דללא מיפרשן כהדיא: **ססיס חיוני.**
 הולאה דעני והולאה דעצל הצבית:
וססיס לפטור. אחת שהעני פושט
 ידו לפניס ונתן צבית לטוכה והעני
 הולאה ועצל איהו הנמה ולא עזב
 עקירי וצבית עקרו ולא הניח וצמיס
 פטורין ואחת שצבית פושט ידו
 מליאה לחוך ונטל העני ממוה והניח
 דעזב נמי צבל הצבית עקירה והעני
 הנחה וצמיס פטורין צבתי הולאות
 הללו: **חיוצי מאי נינהו יציאות.** דהא
 יציאות קמני ויציאות דחיוצא תרתי
 הוא דהויין מדל דעני ומדל דצבית: **צ**
 דמתן

דתנא דבי ר' ישמעאל במים במים שני פעמים בו'. תימה
 דר' ישמעאל מני צי"ג מרות המורה מרשת והא איכא
 טפי הך מדה דשני כללות הסמוכי דדרשינן צבירה ומיעט:
בשבועות נסבי לה בר' עקיבא ור' אבא בר' זימנין דלא
 צעי למימר דהכי צפרק יכיוי הדס
 [חולין 97 פה:] גבי רבי חיילא דה"פ
 ליה (י) ויביה כתיבתי ור' אבא רבי אלא ונחור
 ופרין ולימא ליה אל וטרופ דהא רבי
 ראה דכרוי של ר"ש ציכוי הדס
 ושנאס בלשון חכמים דשמיעה שאינה
 ראויה לא שמה שמיטה ולא צעי
 למימר תני ולא סבר לה:
ונעלם מעיני אישה מבר' דה"פ
ידיעה מעיקרא. י"מ דה"ל
 ידיעה שנטמאת דהכי משמע קרל
 ושכז איש אותה שכנת זרע ונעלם
 וגו' וקשה לפירוש זה דהיינו דמי אי
 צשעת השקאה מזכר מן הנומאה
 למה משקה אותה ואם אינו מזכר
 אמאי משקה אותה הא צשעת ידיעה
 מעיקרא והוא סבור שלל היתה לו
 ידיעה מעולם ומיהו יש ליישב דמיימי
 כשאינו מזכר ומ"מ משקה אותה
 מספק דע"י השקאה יתברר אם
 היתה לו ידיעה מעיקרא או לאו
 ולפי המפרשים דונעלם קאי אסתריה
 מיימי ספיר דצשעת השקאה וזכר
 מן הסתריה אבל מ"מ קשה אמאי
 חשיב ליה אין מנוקה אם לא צבל
 עליה משנסתמה וי"ל כיון דשכח
 מוכיח שלא הקפיד ולא חשיב מנוקה
 מעון דלפילו אינו מוטה אעון צינו
 וצנומיו אין מים צודקין את אשתו
 כדליתא צפ"צ דסוטה (97 מו):
 * ואמר נמי הם אל אםס מקפדין
 על נעלם המים צודקין את
 נשותיכם: **ידיעת בית רבו**
 שמה ידועה. חף על פי שדבר זה
 לא נעלם ממנו שגם עמה יודע כן
 ולא חיי למיעוטי אלא מיעוק שנצטרה
 וכן צפוטה יודע שאם נטמאה אסורה
 וגבי מורה נמי חף צשעת העלמה
 נמי יודע שהיא צעולה: **אמר ליה**
רב פפא לאביי והא תנן בו' מי
איבא דרית ליה ידיעת בית רבו.
 ה"ה דה"מ למיפרק אהא דדריש
 מקרא דונעלם לידיעת צית רבו ומי
 איכא דלית ליה ידיעת צית רבו:
שתיים שהן ד' בפנים. הכא פיי
 צקונטרס צפנים והיין
 הכנסות וצחוך היינו הולאות והיין
 נראה מדלצטרין לקמן למימר
 וקמפרש הכנסה לאלתר ה"ל לאוכוחי
 משמים שהן ד' צפנים דהוו כולה
 דתנן

מוסף רש"י

רבינו יומיטור. אין הפרט
 פירושו של כלל שמחמר און
 בכלל אלא מה שצפנתו, אלא
 למעוטי הוא צבל, לפי שכלל
 היה מרבה את הכל וכל
 המיעוט אחריו לומר צוה
 ויפילו צו כללני קן, הילכך
 אפילו לא חזר וכלל הייתי
 מציא בעין הפרט וכו' חזר
 וריצה ריבה ההכל ולא מיעט כן
 אלא דבר אחד ומפיו וכלל
 לחכמים איה דבר הארי
 למעט מן הכלל. פי' מיעוט,
 ממשע קלמ ממשעו (קדושין
 כא.) במים במים שני
 פעמים. מחלל כל אשר
 צמים, כל אשר לו טפסיר
 וקשקשת צמים, הואיל וכללם
 סמוכים הם והפרט אינו
 צינתי, אלא חמריס כתיב
 צימים וצמחלים, דמשמע
 דיימי וצמחלים הוא דענין
 ספיר וקשקשת אבל שיחון
 ומערת לא, אין זה מרש
 בכלל ופרט, דלא למיכרי אלא
 בעין הפרט, אלא צבירה
 ומיעוט וריצה וחתברי כל מילי
 אלא דמיעוט מהני למעוטי
 פורתא חדל מילתא ומו לא
 (ב"ק טו) לגמרי כל מקום
 שגמרת צ' כללות ו' אלא ו'
 ופרט חמריס, טון הכא אם
 זה מחללו מכל אשר צמים
 אשר לו טפסיר וקשקשת
 צמים, דהיינו שני כללות
 דמשמע דעכל מים צעין
 ספיר וקשקשת, ופרט כתיב
 אחרים צימים וצמחלים,
 דמשמע צימים וצמחלים
 שנוצרים הם צעין ספיר
 וקשקשת אבל הגללים צמים
 מכונין ממשלכלי בלא ספיר
 וקשקשת, אין זה כלל ופרט,
 לא ידעין ליה בכלל ופרט, אלא
 מעוילי הפרט צינתי ודעין
 אחרו כריבוי ומיעוטי
 (בבברות א.) הואיל וצמי
 הכללות סמוכין, כשמחיל פרט
 שחמריס צימים מדה צמורה
 היא שלל מיוס בכלל ופרט
 אלא כריבו ומיעוט, ולהכי
 פלגינא רחמנא לפרטא
 מכללא דלא מדרשיה בכלל
 ופרט, ואפילו קרי ריבה ומיעוט
 לגלל ופרט, דפי דרשנין כלל
 ופרט הו פרט פירושו של
 כלל ואין בכלל אלא מה
 שצפרק, ואפילו דבר הדומה
 לו אין קן להיפא, וכשכלל קן
 כלל שני אחר הפרט, אהי
 לאחיו מיידי דמי ליה לפרט,
 אבל כי דרשנין ריבה ומיעוט,
 לא פירש המיעוט את הריבוי
 אלא מיעט שלל משמע ממנו
 הכל אלא זה הדומים לו,
 וכלאו רבי שויו מרובין כל
 דמי ליה למעוטי, ואהני רבי
 שני לאחיו כל מילי, ואהני
 מיעוט למעוטי מיידי דלא
 דמי ליה ללל, והכי מפרשנין
 צפרק גמרי דאין (סנהדרין
 מה:) כפי שנקלנין מלנין,
 דריבו ומיעוט לחומה מייתי
 כל דמי ליה צבל מילי (חולין
 טו.) בזמן שהאיש מנוקה
 מעון, שלל צא עליה לאחר
 שנסתמה, שהמורה אכרה
 עליו דכתיב (במדבר ה) והיא
 נעמלה (בבמות יח) ובע"ז
 קדושין (כ) שלל צא עליה
 משנסתמה עליה האשה היא
 תשא על עונה, שצדקיה
 המים (סוטה כח.) אין
 האיש מנוקה מעון, משון
 מלאך נבאש האסורה לו, בין
 מזו שנסתמה בין אלאות (שם)

רבינו ומיעוטי. וריצה הכל ומיעט סס הכי מפרש לה בקדושים [כא]:
והכל. גני פדיון הנז להכי דריש ליה כריבוי ומיעוטי משום דלזין
 הפרט זין שני כללות: **דפתח דבי רבי ישמעאל.** צאלו טרפיות
 [חולין פו.] דליכא תנא דדריש את זה תאלכו מכל אשר צמים כלל צימים
 ועלתה פרת דבי רבי ישמעאל ואמר
 צמים צמים סמוכין זה לזה ואח"כ
 כתיב צימים וצמחלים הלכך אין זה
 כלל ופרט אלא הטילה צימים
 לדרשו כריבוי ומיעוטי: **ורבנן.**
 דפליגי עליה דרבי ודרשי ליה בכלל
 ופרט צבירה להו כדלמרי במערבא:
אין האיש מנוקה מעון. שצ"ע עליה
 אחר שנסתמה ידועה ציט רבו.
 שלמד צבית רבו שהנוגע צנומאה
 טומא * והוא ידע שהרגיש כשנגע
 אבל לא התכוון לשום על לבו
 שנטמא * (צנומאה כשנוגע ציט)
 שמה ידועה: **ד' צפנים.** דעם הצבית
 הכנסה לטורי והכנסה דעצל הצבית
 וז' לפטור כשזה עוקר וזה מניח
 דכתיב * בעשומה העושה את כולה
 (שבת 97 ג.) **דעיקר שבת.** שעיקר
 מסכת צאיסורי שבת: **אבות.** יציאות
 שהן מן המורה: **סולדות.** הכנסות
 דללא מיפרשן כהדיא: **ססיס חיוני.**
 הולאה דעני והולאה דעצל הצבית:
וססיס לפטור. אחת שהעני פושט
 ידו לפניס ונתן צבית לטוכה והעני
 הולאה ועצל איהו הנמה ולא עזב
 עקירי וצבית עקרו ולא הניח וצמיס
 פטורין ואחת שצבית פושט ידו
 מליאה לחוך ונטל העני ממוה והניח
 דעזב נמי צבל הצבית עקירה והעני
 הנחה וצמיס פטורין צבתי הולאות
 הללו: **חיוצי מאי נינהו יציאות.** דהא
 יציאות קמני ויציאות דחיוצא תרתי
 הוא דהויין מדל דעני ומדל דצבית: **צ**
 דמתן

איבא דלית ליה ידיעת בית רבו א"ל
 אין משכחת לה בתינוק שנשבה לבין
 הנכרים: **יציאות שבת שתיים שהן ארבע:** *תנן התם יציאות שבת שתיים
 שהן ד' ותו לא ומאי שנא התם שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן
 ארבע בחוץ התם דעיקר שבת תני אבות ותולדות הכא דלאו עיקר
 שבת הוא אבות תני ותולדות לא תני אבות מאי גינהו יציאות תרתי
 הויין וכו' מהן לחיוב ומהן לפטור הוא דומיא דמראות נגעים קתני מה
 התם כולהו לחיובא אף הכא כולהו לחיובא אלא אמר רב פפא התם
 דעיקר שבת תני חיובי ופטורי הכא חיובי תני ופטורי לא תני חיובי מאי
 גינהו יציאות * יציאות תרתי הוא דהויין שתיים דהוצאה ושתיים דהכנסה
 והא יציאות קתני אמר רב אשי תנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה ממאי
 דתנן

הכנסה ונראה כמו שפירש צקונטרס במסכת שבת (97 ג.) שמים הולאה והכנסה דחיוצ של צעל הצבית העומד צפנים שהן ארבע
 הולאה והכנסה דפטור וצחוך לעני העומד צחוך וריצ"א פירש שמים הולאה דחיוצ והולאה דחיוצ דפטור שהן ד' הכנסה דחיוצ ודפטור
 דעל הצבית העומד צפנים וכן לעני העומד צחוך דה"י מפרש לעיל ממני דהכא שמים הולאה דעני ודעל הצבית שהן ד' הכנסה
 לעני ודעל הצבית וצירושמי צבית או איכא לפרושי ממני כמו שפירש צקונט' או כריצ"א ואין להאריך ואין להקשות לפירוש ריב"א
 הא דמפרש ואזיל צמתני דשבת כסדר הקונט' הכנסה והולאה דעני ולא מפרש הולאה והכנסה דחיוצ דהיא ליה למינקט הכי כדי
 לקרר פשט עני ידו לפניס או שנטל בו' והולאה והולאה היה לריך להאריך ועו"ל שמים שהן ד' צפנים היינו חיוצ וחיוצ קרנן
 עליהם צפנים צעורה דהיינו צ' הולאות וצ' הכנסות ושמים שהן ד' צחוך היינו פטור: **ומאי שנא הכא דתני שתיים שהן ד' ותו**
לא. וכו' ולישני דהכא לא מני מני כי התם משום דדומיא דמראות נגעים קתני כולהו לחיוצא ועו"ל דשפיר הוה דומיא דמראות נגעים
 ואזיל ואיכא צהו ד' לחיוצא והר"ר משה פירש משום דדומיא דמראות נגעים אין לו להניח מלפרש דניי שבת אבל צמר דמסיק דהכא
 לאו עיקר שבת הוא פריך שפיר והא דדומיא דמראות נגעים קתני: **אבות תני ותולדות לא תני.** אפי"ג שבת דמראות נגעים מני אבות
 ותולדות התם משום דלא אפשר מלנאות * **והא יציאות קתני.** לפי שמה משמע דלא פריך אלא אלא דהכא משום דלא
 מני פטורי אבל אהיא דשבת דמי חיוצי ופטורי ניחא ליה ומימה דהיינו משכחת לה צבולאות גרידא צ' שהן ד' לבעל הצבית וכן לעני
 ומפרש ר"י דהשתא חשיב חף פטור דפטור ומוחר דמשכחת כל הח' צבולאות:

(א) כ"ס קד' סו. חולין פו. ככרות
 גא, (ב) פסוק כח. ינו: יבמות
 נח. קדושין כו: (ג) ז"ל צב.
 יעקב, (ד) וקלמן ד: (ה) שבת
 כ, (ו) ז"ל יציאות, (ז) רבינו יומיטור,
 (ח) ויקרא ד, (ט) ז"ל יציאות, (י)
 (י) ז"ל ומיעוטי, שג"ל.

(א) ח"ב ב. ג.
 וישיב איש אתה שבת
 זרע וצמח מעיני אישה
 ונסתרה ודיא נטמאה ועד
 אין קה ודיא לא תפשה:
 במדבר ה יג
 ונקח האיש מעון
 וקדשה הדיא ותשא את
 עונה:
 במדבר ה לא
 ונקלמה מעיני כל קי
 ומעוף השמים נסתרה:
 איוב כח כא
 לא קדע אנוש עקרה
 ולא תמצא בארץ החיים:
 איוב כח יג

הגהות הב"ח
 (א) גמ' ונעלם ונעלם למידי
 על העלם טעמיה:

גליון הש"ס
 רש"י ד"ה ידיעת רבו ותו
 שני שהרישני. עיין לקמן 97
 ד: מוס' ד"ה א:

רבינו חננאל
 ופרקינן רבי בעלמא בכללי
 ופרטי דריש ולענין בכור
 אידי דכחב ופירושין כמן
 חזש תפרה סמוכיה א
 לזה ואח"כ כתב בערך
 כסף חמשה שקלים סבר
 אין זה כלל ופרט אלא
 ריבוי ומיעוט. וכדתנא דבי
 ר' ישמעאל בענין הדגים
 דכתיב וכל אישון און
 לו ספיר וקשקשת בימים
 וצמחלים מכל שרץ המים
 ומכל נפש החיה אשר במים
 שקק הם לכם. תנא דבי
 ר' ישמעאל במים במים
 שתי פעמים אין זה כלל
 ופרט אלא ריבוי ומיעוט
 רבי סבר לה כחנא דבי
 ר' ישמעאל ודרשי לה
 כריבוי ומיעוטי. ורבנן סברי
 כדאמרי במעברא כל מקום
 שאהא מזה שני כללות
 סמוכין זה לזה הטל פרט
 ביניון ודונם בכלל ופרט.
 וכבר פירשנוה בסוף פרק
 ואלו טרפיות. ואסיקנא אלא
 ר' בשבועות נסבי לה למתני
 כ"י עקיבא ולא סבר לה
 כוחיה דחייב ביניהם. גופא
 מנין שאינו חייב אלא בשים
 בה ידיעה בתחלה וידיעה
 בסוף והעלם ביניהם. ה"ל
 ונעלם שתי פעמים דברי
 ר' עקיבא. רבי אומר אנו
 צריך שני נעלם. אלא ונעלם
 מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב הוא ידע. הרי ידיעה אחרת.
 הנה ידיעה בתחלה והעלם ביניהם וידיעה בסוף. ונעלם השני למה לא. לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש.
 והא דתנן אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה
 בבית רבו כלל. יציאות השבת שתיים שהן ד'. ואקשינן אמאי לא תני שתיים שהן ד' בפנים וכו' כדקיימא במסכת שבת.
 ופרקינן חללי אבות ותולדות הכא אבות בני ותולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. וכבר פירשנוה במסקמיה:

גמרא עני ששאלו פטורים (שם). תני אבות ותולדות. (שם) יציאות אבות הן, דמיעוטי קול צמיתה לא משמע קול צמיתה לא הולאה, אלא
 דעני ונעלם הניב, ומאי טעם ארבע קתני הם (שם). מהן לחיוב קתני הם (שם). יציאות דעני לחיוב ויציאות דחיוצ לחיוב ויציאות דחיוצ לחיוב
 מהן דממני ומנין פשט העני ידו וקיימת לפניס ומנין נעלם צבית מלנאות הכי פטור שני של הולאה (כ"א של עני) שהוא אסור למחלה. דמיונין שמה יעשה המנה על עקירתו, והיינו שהן ארבע קתני הם (שם). מה ההם כוליהו לחיובא. שאלוהי טעמא
 זה ונכנס למקדש חייב, ולהכי פריך ממראות נגעים, דלאו צבועות ידועות פלוגתא היא, דליכא מ"ד צבועות (קתני לה). אינו חייב אלא על העלם דהיינו יציאות רבו ותו
 כלומר יציאות קתני דמשמע הולאה. ל"ה יציאות חייב מיידי יציאות רבו ותו, ומנין הכנסות מני קתני כדדיחיו (שם)

(א) ח"ב ב. ג.
 וישיב איש אתה שבת
 זרע וצמח מעיני אישה
 ונסתרה ודיא נטמאה ועד
 אין קה ודיא לא תפשה:
 במדבר ה יג
 ונקח האיש מעון
 וקדשה הדיא ותשא את
 עונה:
 במדבר ה לא
 ונקלמה מעיני כל קי
 ומעוף השמים נסתרה:
 איוב כח כא
 לא קדע אנוש עקרה
 ולא תמצא בארץ החיים:
 איוב כח יג

הגהות הב"ח
 (א) גמ' ונעלם ונעלם למידי
 על העלם טעמיה:

גליון הש"ס
 רש"י ד"ה ידיעת רבו ותו
 שני שהרישני. עיין לקמן 97
 ד: מוס' ד"ה א:

רבינו חננאל
 ופרקינן רבי בעלמא בכללי
 ופרטי דריש ולענין בכור
 אידי דכחב ופירושין כמן
 חזש תפרה סמוכיה א
 לזה ואח"כ כתב בערך
 כסף חמשה שקלים סבר
 אין זה כלל ופרט אלא
 ריבוי ומיעוט. וכדתנא דבי
 ר' ישמעאל בענין הדגים
 דכתיב וכל אישון און
 לו ספיר וקשקשת בימים
 וצמחלים מכל שרץ המים
 ומכל נפש החיה אשר במים
 שקק הם לכם. תנא דבי
 ר' ישמעאל במים במים
 שתי פעמים אין זה כלל
 ופרט אלא ריבוי ומיעוט
 רבי סבר לה כחנא דבי
 ר' ישמעאל ודרשי לה
 כריבוי ומיעוטי. ורבנן סברי
 כדאמרי במעברא כל מקום
 שאהא מזה שני כללות
 סמוכין זה לזה הטל פרט
 ביניון ודונם בכלל ופרט.
 וכבר פירשנוה בסוף פרק
 ואלו טרפיות. ואסיקנא אלא
 ר' בשבועות נסבי לה למתני
 כ"י עקיבא ולא סבר לה
 כוחיה דחייב ביניהם. גופא
 מנין שאינו חייב אלא בשים
 בה ידיעה בתחלה וידיעה
 בסוף והעלם ביניהם. ה"ל
 ונעלם שתי פעמים דברי
 ר' עקיבא. רבי אומר אנו
 צריך שני נעלם. אלא ונעלם
 מכלל שהוא יודע. שאין אדם מי שלא קרא המקרא הזה בבית רבו בבית הספר. ועוד כתיב הוא ידע. הרי ידיעה אחרת.
 הנה ידיעה בתחלה והעלם ביניהם וידיעה בסוף. ונעלם השני למה לא. לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש.
 והא דתנן אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף. אוקימנא בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה
 בבית רבו כלל. יציאות השבת שתיים שהן ד'. ואקשינן אמאי לא תני שתיים שהן ד' בפנים וכו' כדקיימא במסכת שבת.
 ופרקינן חללי אבות ותולדות הכא אבות בני ותולדות לא תני. אבות מאי ניהו יציאות וכו'. וכבר פירשנוה במסקמיה:

גמרא עני ששאלו פטורים (שם). תני אבות ותולדות. (שם) יציאות אבות הן, דמיעוטי קול צמיתה לא משמע קול צמיתה לא הולאה, אלא
 דעני ונעלם הניב, ומאי טעם ארבע קתני הם (שם). מהן לחיוב קתני הם (שם). יציאות דעני לחיוב ויציאות דחיוצ לחיוב ויציאות דחיוצ לחיוב
 מהן דממני ומנין פשט העני ידו וקיימת לפניס ומנין נעלם צבית מלנאות הכי פטור שני של הולאה (כ"א של עני) שהוא אסור למחלה. דמיונין שמה יעשה המנה על עקירתו, והיינו שהן ארבע קתני הם (שם). מה ההם כוליהו לחיובא. שאלוהי טעמא
 זה ונכנס למקדש חייב, ולהכי פריך ממראות נגעים, דלאו צבועות ידועות פלוגתא היא, דליכא מ"ד צבועות (קתני לה). אינו חייב אלא על העלם דהיינו יציאות רבו ותו
 כלומר יציאות קתני דמשמע הולאה. ל"ה יציאות חייב מיידי יציאות רבו ותו, ומנין הכנסות מני קתני כדדיחיו (שם)